

Total number of pages-16

2015

CHEMISTRY (Theory)

Full Marks: 70

Pass Marks: 21

Time: Three hours

General Instructions:

- (i) All questions are compulsory.
- (ii) Marks for each question are indicated against it.
- (iii) Question number 1 consists of eight very short answer type questions and carry 1 mark each.
- (iv) Question numbers 2 to 11 are short answer type questions and carry 2 marks each.
- (v) Question numbers 12 to 20 are also short answer type questions and carry 3 marks each.

(vi) Question numbers 21 to each.

pe questions and carry 5 marks

Contd.

BilaL RB Armaan

Answer the following :

 $1 \times 8 = 8$

তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া ঃ

- (i) Which point defect lowers the density of a crystal?
 কোনটো বিন্দু ক্রটিয়ে স্ফটিক এটাৰ ঘনত্ব হ্রাস কৰে?
- (ii) Liquid-liquid sols are known as ______.

 (Fill in the blank)

 তৰল-তৰল ছল'বোৰক _____ হিচাপে জনা যায়।

 (খালী ঠাই পূৰ্ণ কৰা)
- (iii) Which metal foils are used for wrapping chocolates?
 কোনটো ধাতুৰ পাত চক্লেট মেৰিওৱাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়?

BELLAL HOSSAIN MONDAL

- (iv) In the first transition series of elements, which element shows highest oxidation state?
 - প্ৰথম সংক্ৰমণশীল শ্ৰেণীৰ মৌলবোৰৰ ভিতৰত কোনটো মৌলই সৰ্ব্বেচ্চি জাৰণ অৱস্থা দেখুৱায়?
- (v) Write the formula for the co-ordination compound : tetracarbonylnickel (o).
 টেট্রাকার্ব'নিল নিকেল (o), এটা সমন্বয়ী জটিল যৌগৰ সংকেত লিখা।

(vi) Mention one use of tetrachloromethane.

টেট্ৰাক্লৰ মিথেনৰ *এটা ব্যৱহাৰ উল্লেখ* কৰা।

(vii) Give the IUPAC name of the following compound:

$$CH_2 = CH - CH_2 - CHO$$

নিম্নোক্ত যৌগটোৰ IUPAC নাম দিয়া ঃ

$$CH_2 = CH - CH_2 - CHO$$

(viii) Name one water soluble vitamin.

পানীত দ্ৰৱণীয় ভিটামিন *এটাৰ* নাম লিখা।

State Henry's law.

At the same temperature, hydrogen gas is more soluble in water than helium gas. Which one of them will have higher value of K_H ?

হেনৰীৰ সূত্ৰটো উল্লেখ কৰা।

একে উষ্ণতাত পানীত হাইড্ৰ'জেন গেছৰ দ্ৰৱণীয়তা হিলিয়াম গেছতকৈ অধিক। কোনটো গেছৰ K_H ৰ মান অধিক হ'ব?

Define molar conductivity of an electrolytic solution. How does molar conductivity vary with concentration for weak electrolyte?

বিদ্যুৎবিশ্লেষ্য দ্ৰৱ এটাৰ ম'লাৰ পৰিবাহীতাৰ সংজ্ঞা লিখা। মৃদু বিদ্যুৎবিশ্লেষ্য এটাৰ ম'লাৰ পৰিবাহীতা গাঢ়তাৰ লগত কেনেকৈ পৰিবৰ্ত্তন হয়?

[3]

25T CHEM

Contd.

BELLAL HOSSAIN MONDAL

Or / অথবা,

The limiting molar conductances of sodium chloride, hydrochloric acid and sodium acetate are 126.45, 426.16 and 91.0 Scm²mol⁻¹ respectively at 298K. Calculate the limiting molar conductance of acetic acid at 298K.

298Kত ছ'ডিয়াম ক্ল'ৰাইড, হাইড্ৰ'ক্ল'ৰিক এচিড আৰু ছ'ডিয়াম এছিটেটৰ সীমাৱৰ্ত্তী ম'লাৰ পৰিবাহীতা যথাক্ৰমে 126·45, 426·16 আৰু 91·0 Scm²mol-1 । 298K ত এছেটিক এচিডৰ সীমাৱৰ্ত্তী ম'লাৰ পৰিবাহীতা গণনা কৰা।

Distinguish between calcination and roasting.
 তাপদাহন আৰু তাপজাৰণৰ পাৰ্থক্য দেখুওৱা।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

5. What are transition elements?

Give the general electronic configuration of transition elements.

2

2

সংক্ৰমণশীল মৌলবোৰ কি?

সংক্ৰমণশীল মৌলবোৰৰ সাধাৰণ ইলেক্ট্ৰনীয় বিন্যাস লিখা।

6: What are alloys? Name the metals used for the formation of bronze.

2

সংকৰ ধাতু কি? ব্ৰঞ্জৰ গঠনত ব্যৱহৃত ধাতুকেইটাৰ নাম লিখা।

Explain the following:

তলত দিয়াবোৰ ব্যাখ্যা কৰা ঃ

1+1=2

1+1=2

- (i) Transition metals and their compounds can act as catalyst.
- (ii) In the titration of FeSO₄ with KMnO₄ in acidic medium, dilute HCl is not used.
- নংক্ৰমণশীল ধাতু আৰু সিহঁতৰ যৌগই অনুঘটকৰ কাম কৰে।
- (ii) আন্নিক মাধ্যমত FeSO4ৰ লগত KMnO4ৰ টাইট্ৰেচনত লঘু HCl ব্যৱহাৰ কৰা নহয়।
- 7. Give one example each of the following:
 - (i) Ionisation isomerism
 - (ii) Geometrical isomerism

নিম্নোক্তবোৰৰ এটাকৈ উদাহৰণ দিয়া ঃ

- (i) আয়নীকৰণ সমযোগীতা
- (ii) জ্যামিতীয় সমযোগীতা।

RELIAL HOSSAIN MONDAL

Or / অথবা,

Using valence bond theory, show that $[Ni(CN)_4]^{2-}$ complex ion is diamagnetic in nature. [Atomic number of Ni is 28].

যোজ্যতা বান্ধনি তত্বৰ সহায়ত দেখুওৱা যে $[Ni(CN)_4]^{2-}$ জটিল আয়নটো অপচুম্বকীয় প্রকৃতিব। [Ni] পৰমাণু ক্রমাংক 28]।

25T CHEM

5

Contd.

8. Explain why: (Any Two)

1 + 1 - 2

- (i) Phenols are acidic in nature.
- (ii) Ethers have lower boiling points than alcohols.
- (iii) Propan-2-ol is more basic than propan-1-ol.

ব্যাখ্যা কৰা ঃ (*যিকোনো দুটা)*

- (i) ফিনলব প্রকৃতি আম্লিক।
- (ii) এলকহলতকৈ ইথাৰৰ উতলাংক কম।
- (iii) প্রপেন-2-অল প্র'পেন-1-অলতকৈ অধিক ক্ষাৰকীয়।
- 9. Complete the following reactions:

1+1=2

তলত দিয়া বিক্রিয়াসমূহ সম্পূর্ণ কৰা ঃ

(a)
$$CH_3 - CH = CH_2 \xrightarrow{H^+/H_2O}$$
 ?

(b) $CH_3 - CH_2 - O - CH_3 + HI \longrightarrow ? + ?$

excess)

BELLAL HOSSAIN MONDAL

10. Answer the following:

1+1=2

(a) Arrange in increasing order of basic strength:

 CH_3NH_2 , $(CH_3)_2NH$, $(CH_3)_3N$ (in aqueous solution)

25T CHEM

(b) K_b value of aniline is less than that of methyl amine. Why?

নিম্নোক্তবোৰৰ উত্তৰ দিয়া ঃ

(a) ফাৰকীয় তীব্ৰতাৰ উৰ্দ্ধক্ৰমত সজোৱা ঃ CH_3NH_2 , $(CH_3)_2NH$, $(CH_3)_3N$ (জলীয় দ্ৰৱত)

BELLAL HOSSAIN MONDAL

- (b) মিথাইল এমিনতকৈ এনিলিনৰ K_b মান কম কিয়?
- Il Give the formulae of A, B, C and D in the following reactions —
 নিম্নোক্ত বিক্রিয়াবোৰত A, B, C আৰু Dৰ সংকেত দিয়া —

(i)
$$CH_3CH_2 - Cl \xrightarrow{\text{ethanolic NaCN}} A \xrightarrow{H_2/Ni} B$$

(ii)
$$C_6H_5NO_2 \xrightarrow{Fv/HCI} C \xrightarrow{NaNO_2/HCI} D$$

1+1=2

- 12. (a) For one mole close packed spheres, how many octahedral and tetrahedral voids are present?
 - (b) Atoms of element X form hcp lattice and those of element Y form occupy $\frac{2}{3}$ rd of the tetrahedral voids. Determine the formula of the compound formed by the elements X and Y?
 - (a) এক ম'ল নিৰন্ধ সংকুল লেটিছত কিমান অন্তৰ্ফলকীয় আৰু চতুৰ্ফলকী ৰন্ধ থাকিব?
 - (b) মৌল Xৰ পৰমাণুবোৰে hcp লেটিছ আৰু মৌল Yৰ পৰমাণুবোৰে চতুৰ্ফলকী ৰক্ষ ²/₃ অংশ অধিকাৰ কৰে। মৌল X আৰু Yৰ দ্বাৰা গঠিত যৌগটোৰ সংকেত কি হ'ব নিৰ্ণয় কৰা।

- (b) Urea [(NH₂)₂CO] forms an ideal solution in water. Calculate the vapour pressure of an aqueous solution containing 5% by mass of urea at 298K. At 298K, vapour pressure of water is 23.75mm Hg.
- (a) আদর্শ দ্রৱ কি?
- (b) ইউৰীয়াই [(NH₂)₂CO] পানীত আদর্শ দ্রৱ গঠন কৰে। ভৰ হিচাপে 5% ইউৰীয়া থকা জলীয় দ্রৱ এটাৰ বাষ্পীয় চাপ 298Kত গণনা কৰা। 298Kত পাণীৰ বাষ্পীয় চাপ 23·75mm Hg।

Or / অথবা.

The vapour pressures of pure liquids A and B are 450mm Hg and 700mm Hg respectively at 350K. If the total vapour pressure of the mixture of the two liquids at 350K is 600mm Hg, calculate the mole fractions of the two components in the solution. Also, calculate the partial pressures of the two components in the vapour phase. 2+1=3

350Kত দুটা বিশুদ্ধ তৰল A আৰু Bৰ বাষ্পীয় চাপ যথাক্ৰমে 450mm Hg আৰু 700mm Hg। 350K ত যদি তৰল দুটাৰ মিশ্ৰৰ মুঠ বাষ্পীয় চাপ 600mm Hg হয়, দ্ৰৱত উপাংশ দুটাৰ ম'ল ভগ্নাংশ গণনা কৰা। বাষ্পীয় প্ৰাৱস্থাতো উপাংশ দুটাৰ আংশিক চাপ গণনা কৰা।

14 What is corrosion? Give two measures for the prevention of corrosions of metals.

1+2=3

ক্ষয়ীভৱন কি? ধাতুৰ ক্ষয়ীভৱন ৰোধ কৰিবলৈ দুটা উপায় উল্লেখ কৰা।

15. What are adsorption and absorption processes? Give one suitable example to show the distinction between the two.
2+1=3

অধিশোষণ আৰু অৱশোষণ প্ৰক্ৰিয়া কি ? দুয়োবিধ প্ৰক্ৰিয়াৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুৱাবলৈ এটা উপযুক্ত উদাহৰণ দিয়া।

Or / অথবা,

Define homogeneous and heterogeneous catalysis. Give *one* suitable example *each* of the two catalysis. $2+\frac{1}{2}\times2=3$

সমসত্ব আৰু অসমসত্বৰ অনুঘটনৰ সংজ্ঞা লিখা। এই অনুঘটন দুটাৰ প্ৰত্যেকৰে *একোটাকৈ* উপযুক্ত উদাহৰণ দিয়া।

- 16, (a) Mention one use each of Argon and Helium gases.
 আৰ্গন আৰু হিলিয়াম গেছৰ একোটাকৈ ব্যৱহাৰ উল্লেখ কৰা।
 - (b) Name the noble gas that forms majority of the known noble gas compounds.

স্বাধিক পৰিমাণে জ্ঞাত <mark>সম্ভ্ৰান্ত গেছ যৌগ গঠন কৰা সম্ভ্ৰান্ত গেছটোৰ নাম উল্লেখ কৰা।</mark>

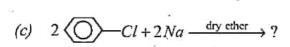
17 Complete the following equations:

 $1 \times 3 = 3$

তলত দিয়া বিক্ৰিয়াবোৰ সম্পূৰ্ণ কৰা ঃ

(a)
$$C_2H_5OH + SOCI_2 \longrightarrow ?$$

(b)
$$CH_2 = CH_2 + Br_2 \xrightarrow{CCl_4} ?$$

BELLAL HOSSAIN MONDAL

18. What are carbohydrates? Give the general formula of carbohydrates. Why are polysaccharides called non-sugars?
[+1+1=3]

কাৰ্ব'হাইড্ৰেটবোৰ কি ? কাৰ্বহাইড্ৰেটবোৰৰ সাধাৰণ সংকেত লিখা। পলিচেকেৰাইডবোৰক অনা-শৰ্কৰা বোলা হয় কিয় ?

Or / অথবা,

What are proteins? Give one example each of fibrous and globular proteins.

প্র'টিন কি? তম্ভক প্র'টিন আৰু বর্তুল প্র'টিন প্রত্যেকবে একোটাকৈ উদাহৰণ দিয়া।

- 19. (a) What are polymers?
 বহুযোগী যৌগ কি?
 - (b) Name the monomers of polythene, Teflon and Nylon-6, 6.
 পলিথিন, টেফ্লন আৰু নাইলন-6, 6ৰ মন মাৰ কেইটাৰ নাম লিখা।

Or / অথবা,

(a) What is vulcanisation of rubber?

ৰবৰৰ ভ'ল্কেনাইজকৰণ কি?

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(b) What is the role of sulphur on vulcanisation of rubber?

ৰবৰৰ ভ'ল্কেনাইজকৰণত ছালফাৰৰ ভূমিকা কি?

2

25T CHEM

20. Give one example each of the following:

 $1 \times 3 = 3$

- (a) A non-narcotic analgesic
- (b) An artificial sweetner.
- (c) A food preservative chemical.

তলত দিয়া প্ৰত্যেকৰে একোটাকৈ উদাহৰণ দিয়া ঃ

- (a) এটা নিচাবিহীন বিষনাশক।
- (b) এটা কৃত্ৰিম মিঠাকাৰক।
- (c) এটা খাদ্য সংৰক্ষক ৰাসায়নিক পদার্থ।

Or / অथवा,

- (i) Mention one advantage of the use of synthetic detergent over soap.

 চাৱোনতকৈ সংশ্লেষিত অ<mark>পমাৰ্জ</mark>ক ব্যৱহাৰৰ উপযোগীতা এটা উল্লেখ কৰা।
- (ii) What is tincture of iodine? Mention one use of tincture of iodine. 1+1+2
 ি টিংচাৰ অৱ আয়'ডিন কি? ইয়াৰ এটা ব্যৱহাৰ উল্লেখ কৰা।
- 21. Answer either (a) or (b):
 - (a) অথবা (b) যিকোনো এটাৰ উত্তৰ দিয়া :
 - (a) (i) Define order of a reaction.বিক্রিয়া এটাৰ ক্রমৰ সংজ্ঞা লিখা।

BELLAL HOSSÁIN MONDAI

(ii) For the reaction $R \to P$, write the differential rate law. $R \to P$ বিক্রিয়াটোৰ বাবে অৱকলজ হাৰ সূত্র লিখা।

25T CHEM [11] Contd.

(iii) For the reaction $R \rightarrow P$, the rate becomes 4 times faster when the concentration of the reactant R is doubled at a given temperature. What is the order of the reaction?

এক নিৰ্দিষ্ট উষ্ণতাত $R \to P$ বিক্ৰিয়াটোত যেতিয়া Rৰ গাঢ়তা দুগুণ কৰা হয়, বিক্ৰিয়াটোৰ হাৰ 4 গুণ বৃদ্ধি পায়। বিক্ৰিয়াটো কোনটো ক্ৰমৰ নিৰ্ণয় কৰা।

(iv) Define activation energy of a reaction.

বিক্রিয়া এটাৰ সক্রিয়ন শক্তিৰ সংজ্ঞা দিয়া।

Or / অথবা.

(b) (i) Show that the integrated rate law for the first order reaction $R \rightarrow P$ is —

$$k = \frac{2 \cdot 303}{l} \log \frac{[R]_0}{[R]}$$

দেখুওৱা যে প্রথম ক্রমৰ বিক্রিয়া $R \to P$ ব বাবে অনুকলজ সমীকবণটো হৈছে -

$$k = \frac{2 \cdot 303}{t} \log \frac{[R]_0}{[R]}$$

(ii) A first order reaction takes 40 minutes for 20% decomposition. Calculate its half life period.

প্রথম ক্রমৰ বিক্রিয়া এটাৰ 20% বিভংগিত হ'বলৈ 40 মিনিট প্রয়োজন হয়। বিক্রিয়াটোৰ অর্ধজীরনকাল গণনা কৰা।

[12]

- Answer either (a) and (b), or (c) and (d).
 - Give reasons for the following:

 $1 \times 3 = 3$

- Nitrogen exhibits +5 oxidation state. But it does not form pentahalide. (i)
- Sulphur vapour is paramagnetic. (ii)
- Moist chlorine is powerful bleaching agent.

তলত দিয়াবোৰৰ কাৰণ দশোৱা ঃ

- নাইট্র'জেনে -+5 জাৰণ অৱস্থা দেখুৱায়, কিন্তু ই পেন্টাহেলাইড গঠন নকৰে। (i)
- ছালফাৰ বাষ্প অনুচুম্বকীয়। (ii)
- সিক্ত ক্ল'ৰিণ তীব্ৰ বিৰঞ্জক।
- Complete the following reactions তলত দিয়া বিক্রিয়া সমূহ সম্পূর্ণ কৰা ঃ
 - $P_4 + 3NaOH + 3H_2O \longrightarrow ?$
 - (ii) $2F_2(g)+2H_2O(l)\longrightarrow ?$.

Or / অথবা.

Describe the manufacture of ammonia by Haber's process with favourable conditions.

অনুকুল সৰ্ভসমূহ হেৱাৰৰ পদ্ধতিৰে এম'নিয়াৰ পণ্য উৎপাদন ব্যাখ্যা কৰা।

[13]

Contd.

1+1=2

25T CHEM

(d) Draw the structures of the following molecules:

2

তলত দিয়া অণুবোৰৰ সংযুতিৰ চিত্ৰ আঁকা।

- (i) XeF4
- (ii) H₃PO₃
- 23. (a) How will you bring about the following conversions? (Give chemical equations only):
 - (i) Toluene to benzaldehyde.
 - (ii) Ethanenitrile to ethanoic acid.

তলত দিয়া পৰিৱৰ্ত্তনসমূহ কেনেকৈ কৰিবা? (কেৱল ৰাসায়নিক সমীকৰণ লিখিবা) ঃ

- (i) টলুইনক বেঞ্জেল্ডিহাইডলৈ
- (ii) ইথেননাইট্রাইলক ইথান ব্লিক এছিডলৈ।
- (b) Identify A, B, C and D in the following reactions:

2

নিম্নোক্ত বিক্ৰিয়াবোৰত A, B, C আৰু D চিনাক্ত কৰা :

(i)
$$C Cl \xrightarrow{H_2} A$$

(ii) \bigcirc + $CH_3COCl \xrightarrow{Anhyd. AlCl_3} B$

(iii) 2 \leftarrow CHO $\xrightarrow{Conc. NaOH} C+D$

BELLAL HOSSAIN MONDA

(c) Name one biodegradable polymer.

এটা জৈৱ-বিয়োজন সক্ষম বছযোগীৰ নাম লিখা।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

25T CHEM [15]